

Ako motivovať dieťa k učeniu?

Ak chceme, aby boli naše deti dobrými žiakmi a študentmi, neobmedzujeme ich zákazmi, príkazmi či vyhrážaním, ale motivujeme. Motivácia je u nás všetkých, ale obzvlášť u detí, nesmierne dôležitá. Ale ako ju docieľiť?

- ▶ Pri motivácii dieťaťa k učeniu v týchto dňoch pozitívne funguje „rutina“, zavedené návyky, to pomôže dieťaťu prekonať jeho momentálnu nechúť.
- ▶ Motivácia k učeniu sa u dieťaťa buduje dlhodobo. Pokiaľ sa dieťa stretáva s prístupom, ktorý mu umožňuje poľaviť od povinností a učenia v prípadoch, keď sa mu nechce alebo je učenie pre neho náročné, naučí sa tak unikať rôznymi spôsobmi od riešenia problémov. Tým zároveň dostáva aj spätnú väzbu „že mu to nejako prejde“, že je možné sa povinnostiam vyhnúť a pod. Pokiaľ takúto spätnú väzbu dostáva opakovane, postoj dieťaťa sa mení naozaj len veľmi ťažko. Ale nikdy nie je neskoro a stojí za to začať motiváciu budovať.
- ▶ Dôležité je klásť na dieťa primerané požiadavky, dôležitá je **pravidelnosť, systematickosť, reflektovanie záujmov a postojov dieťaťa, zážitok úspechu. Problém treba analyzovať** (zhoršujúci sa záujem, pokles motivácie) **s aktívnou spoluprácou dieťaťa** („Čo navrhuješ, čo si myslíš, že by pomohlo?“).
- ▶ Najprv by sme sa mali pokúsiť **analyzovať, prečo dieťa neprejavuje dostatočnú motiváciu** k učeniu. Príčin môže byť veľa, napr. obavy z neúspechu, dieťa nevidí v učení zmysel, pasívne trávenie času pri TV, malá ochota pracovať s vlastnou vôľou, neochota pri prekonávaní prekážok, prípadne rodičovský prístup zahŕňajúci či už prílišnú náročnosť alebo nezáujem („Mne je to jedno, je to jeho život...“).
- ▶ Do **mapovania príčin** samozrejme **zahŕňajme i dieťa** (aby dieťa vyjadrilo svoj vzťah k učeniu, k predmetom, aby sa zamyslelo, prečo...).

Ako situáciu ďalej riešiť?

- ▶ Vždy by sme mali dať **dieťaťu priestor pre vlastné návrhy** na zlepšenie situácie. **Navrhnuť však aj vlastné riešenie**, prípadne hľadať spoločné **kompromisy**. Dohodnuté postupy je dobré **zapísať** (napr. vo forme spoločnej dohody a „mať ju na očiach“). Uplatňovať dohodu treba potom dôsledne a priebežne ju aj vyhodnocovať. Pre spätnú väzbu (v počiatočnej fáze pozitívnu, než sa podarí dieťa „naštartovať“) je možné využívať jednoduché vizuálne symboly. Po určitom čase je treba dohodu vyhodnotiť.
- ▶ Pri učení sa s dieťaťom **je vhodné podporovať rôzne štýly učenia**. Každé dieťa má iný štýl učenia, ktorý mu najlepšie vyhovuje. Neexistuje len jediný správny. Ak nám napríklad dieťa povie, že sa mu pri stole zle učí, nech sa teda skúsi prechádzať a opakovať si učivo nahlas. Na každé dieťa funguje iný spôsob. Môžeme mu pritom pomôcť, ale nie vnucovať – nech si ono samo vyberie ten najlepší.

- ▶ Učenie neznamená len sedieť doma nad množstvom kníh. **Deti sa učia najlepšie hlavne formou zábavy.** Hravou formou dokážeme rozvíjať nesmierne veľa čiastkových funkcií, ktoré sa podieľajú na učení (pamäť, pozornosť, logické myslenie, riešenie problémov, slovná zásoba, jazykový cit a pod.). K tomu nám môžu poslúžiť aj rôzne spoločenské hry, ktorých v súčasnosti je na trhu neúrekom a väčšina z nich má pozitívny vplyv na učenie.
- ▶ **Podporujeme záujmy dieťaťa,** nech preskúma témy a veci, ktoré ho zaujímajú. Napríklad ak sa dieťa zaujíma o rastliny, môžeme mu dať rôzne knihy s touto tematikou, môžeme ísť do prírody a pozorovaním javov v prírode a ich opisovaním dieťa veľa naučíme.
- ▶ **Podporujeme otvorenú komunikáciu.** Povzbudzujeme svoje dieťa, aby vyjadrilo svoj názor nato, čo sa deje s jeho vzdelávaním. Vytvoríme otvorenú atmosféru, v ktorej sa bude cítiť pohodlne. Keď dieťa povie to, čo sa mu páči a nepáči, keď sa zverí so svojimi pocitmi, je potrebné ho podporiť, aj keď s tým práve nesúhlasíme a diskutovať o tom. Deti musia vidieť, že na ich názore záleží a tým sa cítia sebedomejšie.
- ▶ Veľký význam majú aj vôľové vlastnosti dieťaťa. Nejednen rodič už dávno zistil, že prinútiť dieťa k učeniu a udržať ho pri ňom určitý čas, je nesmierne náročné. Tu je na mieste sa **zamyslieť nad tým, čo má pravdepodobne najväčší negatívny dopad** na vôľu nášho dieťaťa. Veľmi často je to konkrétny predmet, ktorý dieťa nebaví, nevidí v ňom zmysel. Úlohu má aj to, že ak dieťa trávi čas pasívne, prechod k aktívnej činnosti je pre neho problém (napr. nedonúti sa - možno aj napriek svojim predsavzatiam, vypnúť obrazovku, mobil a ísť sa učiť).
- ▶ Pokiaľ sú v blízkosti dieťaťa **rôzne podnety, nie je schopné sa im „brániť“.** Deti, ktoré žijú v nezorganizovanej domácnosti, sa nedokážu sústrediť. Dôležité je aj miesto, či priestor vyhradený na učenie – malo by to byť pokojné, tiché, bezpečné a bez rušivých vplyvov.
- ▶ **Nechajme dieťa organizovať.** Keď sa dieťa cíti veľmi pod rodičovskou kontrolou a tlakom, môže sa zhoršiť v učení. Je dôležité, aby dieťa získalo samo kontrolu nad svojím učením. Ponúknime mu možnosti – keď ide písať projekt, nech ho nech si samo vyberie tému, aká sa mu páči. Alebo ho poprosme, aby naplánovalo výlet s rodinou. Vďaka tomu sa môže cítiť výnimočne a posilníme tak jeho samostatnosť a zodpovednosť. Tiež ponechajme na dieťaťati, aby si samo vybralo svoje mimoškolské aktivity.
- ▶ Treba uplatňovať aj zásadu **„po práci zábava“** a dieťa by malo presne vedieť, kedy nastane čas pre zábavu (pokiaľ je to obrazovka, treba presne vymedziť dobu).
- ▶ Niekedy **býva prekážkou stále odkladanie činnosti na „potom“.** Je dobré viesť dieťa k uvedomeniu, že sa odkladaním činnosti zbytočne vystavuje nepríjemným emóciám a tlaku čakajúcich povinností.
- ▶ Dieťa si často sťažuje situáciu pripúšťaním negatívnych emócií a averziou k danej činnosti, čo ho môže niekedy až paralyzovať. Preto **negatívne emócie si musí dieťa doslova zakázať** (rovnako ako keď si má čistiť zuby a nechce sa mu, jednoducho pokiaľ možno nad tým nepremýšľa a urobí to, pretože je to nutné).

- ▶ Snažíme sa s dieťaťom pracovať na tom, aby nezaujímalo negatívny postoj nielen k učeniu, ale aj k sebe samému (“som hlúpy, nedokážem to“). Preto je nesmierne dôležité **oslavovať každý aj ten najmenší úspech**. Každá jedna pochvala pokroku dieťa posúva vpred. Bude vidieť, že sa o neho zaujímame a ono sa bude viac snažiť.
- ▶ Na záver je dôležité si uvedomiť, že **pokiaľ činnosť dieťa robí dlhodobo opakovane, stále rovnakým spôsobom a v obdobnú dobu**, postupne činnosť prechádza v rutinu a dieťa sa stáva disciplinovanejším.

Držíme Vám palce, aby sa Vám trpezlivo a postupne darilo s dieťaťom pracovať na tom, aby si zaviedlo nový potrebný rituál, ktorým je pravidelné učenie sa. Dôležitú rolu hrá Vaša dôslednosť.